

[Formanden.]

Inden vi går til den følgende sag på dagsordenen, giver jeg udenfor dagsordenen ordet til den højtærede justitsminister, for at han kan fremsætte de to for hans vedkommende anmeldte lovforslag.

Justitsministeren (Steincke): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om visse domfældtes generhvervelse af rettigheder.

De domfældte, der er tale om, er de, der er dømt efter straffelovstillæggene angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed, vel at mærke kun for så vidt de ikke er idømt straf af mere end 2½ års fængsel. Forslaget er et forsøg på at løse måske det vanskeligste af de problemer, hvis løsning trængte sig på ved min tiltræden som justitsminister: spørgsmålet om amnesti for de mindre alvorligt belastede af dem, der er blevet inddraget under retsopgøret efter besættelsen.

Der har, lige fra de nævnte straffelovstillæg blev vedtaget i 1945, været en mere og mere udbredt forståelse af, at der efter en vis tids forløb nok måtte gives amnesti i hvert fald for de mindre grove forseelser og forbrydelser.

Som det nævnes i motiverne til lovforslaget, henstillede det udvalg, som af landstinget var nedsat til behandling af forslaget om ændringer i straffelovstillægget af 1. juni 1945, således allerede i juni 1946 til justitsministeren at overveje spørgsmålet om en amnesti, der tog sigte på at lette de mindre forbryderes tilbagevenden til samfundet. Resultatet af den daværende justitsministers overvejelser og forhandlinger med partierne blev loven om generhvervelse af visse rettigheder, lov nr. 239 af 1. juni 1947. Denne lovs område er begrænset dels derved, at kun de domfældte efter straffelovstillægget af 1. juni 1945, hvis straf ikke overstiger fængsel i 2 år og 6 måneder, kan erhverve rettigheder i henhold til den, dels derved, at kun de utrykkelige nævnte rettigheder af særlig betydning for de pågældendes eksistensmuligheder — navnlig næringsret og retten til invalide- og aldersrente — kan generhverves. Værnemagerne, der overvejende er dømt efter loven af 28. august 1945, blev holdt helt udenfor bestemmelserne i loven af 1. juni 1947. Altså kun de, der er dømt efter straffelovstillæggets § 10, stk. 1, og § 16 — d. v. s. for tysk krigstjeneste, vagtmandstjeneste, tjeneste som kontorister, tolke o. lign. —, erhvervede de nævnte rettigheder uden særlig ansøgning; iøvrigt

kræves justitsministeriets bestemmelse i hvert enkelt tilfælde.

Allerede under 3. behandling i folketinget af denne lov af 1. juni 1947 blev der af Christmas Møller givet udtryk for den opfattelse, at spørgsmålet om gennemførelse af en videregående egentlig amnestilov af menneskelige og samfundsmæssige grunde snarest burde optages af rigsdagen til fornyet overvejelse. Efterhånden som tiden er gået, kan man vel sige, at tanken om en videregående tilbagegivelse af rettigheder til den art af domfældte, hvorom der her er tale, utvivlsomt har fået voksende tilslutning i befolkningen, hvilket også har fundet udtryk i forskellige henvendelser til regeringen, deriblandt fra de sønderjyske danske samfund.

Spørgsmålet er på rigsdagen senest blevet rejst i landstinget den 10. februar i år ved et spørgsmål til min forgænger om, hvorvidt han var villig til at fremsætte lovforslag om fuldstændig amnesti til dem, der er dømt for under besættelsen at have begået de mindre forseelser. Det ærede medlem af landstinget, hr. Elmquist, hævdede ved denne lejlighed, at hans parti, venstre, ligesom formentlig det radikale venstre nu — 5 år efter besættelsens ophør — fandt tiden inde til en sådan lovgivning.

Der forelå således for mig som justitsminister et aktuelt problem, som jeg måtte tage stilling til, et problem, som dog er mere kompliceret, end man sikkert på forhånd vil være tilbøjelig til at mene, hvad jeg nu nærmere skal påvise.

Ud fra denne betragtning, at loven af 1. juni 1947 utvivlsomt stort set havde virket tilfredsstillende og bidraget til at lette resocialiseringen af en del af de dømte efter udstået straf, overvejede man senere i justitsministeriet en udbygning af denne lov dels således, at også domfældte med noget større straffe kunne generhverve visse rettigheder, dels således at også kredsen af disse rettigheder blev noget forøget, f. eks. med retten til at erhverve jagttegn. Bl. a. har der vist sig praktisk trang til at kunne tilbagegive lærere retten til at undervise, idet lærere, som tilhører det tyske mindretal i Sønderjylland, som følge af straf for deltagelse i tysk krigstjeneste eller tjeneste som „tidsfrivillige“ har været udelukket fra at undervise på de tyske privatskoler. Denne udelukkelse bevirkede, at disse skolers virksomhed derved blev i høj grad vanskeliggjort, således at der derefter opstod det spørgsmål, om man skulle give opholds- og arbejdstilladelse til lærere sydfra af tysk nationalitet.